

Generar coneixement a la Universitat

Actualment molts joves creuen que la universitat és la continuació de l'institut

Empreses com Google, Facebook, Microsoft, Apple o AstraZeneca demanen doctors/es en ciències o enginyeria

Ramon Pallàs Areny

Catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya

Molts dels productes tecnològics que fem diàriament han sigut fabricats a l'Àsia. En alguns hi consta que han estat dissenyats a la Unió Europea o els Estats Units, però enlloc es diu explícitament d'on va sortir la idea, tot i que cal pensar que potser en el mateix país on després l'han dissenyat. A la documentació d'aquests productes sovint es citen patents que els protegeixen de ser copiats sense una autorització de qui en tingui els drets i, atès que patentar és un procés llarg i car, hom dedueix que la generació d'idees i del coneixement per convertir-les en productes no és un procés tan senzill com fabricar milions d'unitats, entre d'altres coses perquè no hi ha robots "inventors" si en canvi "productors" o "servidors" ("robot" ve precisament de "servent" en txec).

Aquesta protecció del coneixement tècnic atorgant-ne el monopoli com fan les patents a canvi de descriure'l completament en una publicació impresa, és força criticada, sobre tot per qui no ha inventat mai res. És cert que el coneixement de qualsevol tipus augmenta ràpidament quan és compartit i per això mateix les patents limiten el monopoli fins a 20 anys, i durant aquest temps és obligat concedir llicències en condicions raonables, ja que sense un estímul adient s'inventaria ben poca cosa.

Quin paper hi juga la universitat en la generació de coneixement i la seva protecció? La universitat s'acostuma a associar amb l'educació superior entesa com l'etapa posterior al batxillerat, i que té com a funció primordial la preparació per a l'exercici de professions que necessiten l'aplicació de coneixements i mètodes científics que no s'ensenyen enlloc més. Amb aquesta perspectiva, hi ha estudiants que consideren la universitat com la continuació de l'institut amb l'objectiu d'obtenir un títol de graduat perquè moltes ofertes de tre-

EDIFICIO UTG

ball ho demanen. Així, l'aprendre esdevé un objectiu secundari en front de l'aprovar i "treure's" les assignatures.

La universitat ha sigut sempre un centre de formació superior i això comporta unes funcions que van molt més enllà d'impartir docència a post-adolescents. Des de la primera llei de reforma universitària que he conegut, l'LRU de l'any 1983, s'ha fet èmfasi en la investigació com a part del servei que ha d'oferir la universitat, i en la creació, desenvolupament, transmissió i crítica de la ciència, de la tècnica i de la cultura com la seva funció primordial.

L'LRU obeïa a la realitat sorgida de la necessitat de més professorat universitari davant l'augment de les matriculacions a finals de la dècada dels 60, que va fer que alguns dels primers graduats dels Plans d'Estudis de 1964 es quedessin a la universitat per fer el doctorat, condició exigida per obtenir-hi una plaça fixa. El doctorat implicava dos anys més d'estudis i un treball de recerca original. Aquest professorat solia tenir dedicació exclusiva i fou la primera generació que publicà regularment en revistes científiques i tècniques. Foren els artífexs del pas d'una universitat bàsicament docent a una universitat generadora de coneixement.

Les successives reformes universitàries han anat a remolc de la realitat, intentant resoldre els problemes que la imprevisió, l'endèmica manca de recursos, i sobre tot l'absència d'un model universitari equiparable als dels països que voldríem imitar, fan que el discurs oficial vagi per un camí i la realitat per un altre. Així, per exemple, s'ha aconseguit generar molt coneixement però, vista la gran dependència que tenim de la tecnologia externa, no sembla que se n'hagi transferit gaire a la societat, i és que no hi ha mecanismes eficients per fer-ho. A més, la promoció del professorat basada en el nombre de publicacions ha fet que es divulguin

(fins i tot pagant!) coneixements valuosos que qualsevol universitat anglosaxona hauria protegit abans de publicar-ne res.

Val la pena, doncs, generar coneixement a la universitat, o s'ha de deixar aquesta funció per als centres de recerca? La universitat gaudeix d'un recurs únic: els estudiants motivats, amb aptitud per aprendre i innovar que sempre volen saber una mica més. Si aquests estudiants veuen com es genera i s'aplica el coneixement a la pròpia universitat, potser hi voldran fer un màster i qui sap si el doctorat, ara que cada vegada hi ha menys candidats procedents de les nostres universitats. També ajudaria que el mercat laboral demanés quelcom més que personal per fer tasques rutinàries que a la llarga acabarà fent una màquina.

Però, hi ha empreses que demanin doctors/es en ciències o en enginyeria, és a dir, persones capaces de generar nou coneixement? Doncs sí, i aquestes són les 10 empreses del món que en tenen més: Google (més de 5000), Intel, Apple, Microsoft, Facebook, Amazon, IBM, AstraZeneca, Samsung Electronics i Merck (uns 1200). És ben clar on es generen les idees: a les empreses que contracten persones que han après a generar-les a la universitat.

Desconec quina empresa espanyola deu tenir més doctors enginyers o en ciències que exerceixen (i cobren) com a tals, i quants en té. Potser així entendríem per què som uns grans exportadors de talent, talent que ajuda a concebre i dissenyar productes que després hem d'importar. I és que sempre hem destacat per una cosa o altra. Un acudit durant el franquisme pre-democràtic deia "España es el país con los enanos más altos del mundo". Posteriorment es va posar de moda "l'España va bien". Potser encara van tant bé que pensen que ja no ens cal crear talent i que podem regalar, o fins i tot foragitar, el que queda. ///

S'ha aconseguit generar molt coneixement, però no sembla que se n'hagi transferit gaire a la societat